

Brasilien exporterar mer än 1 000 fotbollsspelare till Premier League, allsvenskan och andra utländska ligor varje år. Detta ger pojkar från kåkstäderna chans att fly misären, men kritiker kallar industrin "en modern form av slaveri" – från bluffkontrakt till falska pass. Cafés **Jonathan Franklin** besöker Rio och träffar agenterna och supertalangerna som drömmer om miljonerna på andra sidan Atlanten. Foto **Morten Andersen**

HÖGKONJUNKTUR I BRASSEFABRIKEN

Marcelo Almeida slår sig ner vid skrivbordet på kontoret i Rio de Janeiro. Han skjuter undan en stor hög mobiltelefoner, börjar knappa på tangentbordet och öppnar sin agenturs register över fotbollsspelare.

– I dag fick jag mail från Kazakstan, säger han. De är ute efter en offensiv mittfältare. De erbjuder 6 000 dollar per månad.

Medan Almeida talar markerar han namnen på spelarna som uppfyller kraven.

– Jag har dussintals såna mittfältare.

Klubben i Kazakstan har ett problem. De behöver spelaren inom 16 dagar och vet att de för 6 000 dollar i månaden inte får nästa Kaká eller ens en B-version av Robinho, utan i bästa fall bara strimmor av deras energi och snitsiga fotarbete. Men Marcelo vet att det räcker för många utländska klubbar.

Sedan 2004 har Brasilien exporterat 3 100 spelare till utlandet: tillräckligt för att fylla 282 lag. 2007 ser ut att bli ett rekordår, med ett snitt på 100 spelare i månaden. Fortsätter trenden blir Brasilien det första land i världen som säljer mer än 1 000 spelare på ett år. Alltså: Var åttonde timme tar en brasilianare flyget och åker iväg för att försöka uppfylla drömmen om en lukrativ fotbollskarriär utomlands.

De exporteras över hela världen, från Sydafrika till Vietnam – dit ett 20-tal spelare flyttat i år.

Och så Sverige då förstås. Örgrytes lyckade samarbete med Atlético Mineiro i början av 2000-talet blev starten på ett systematiskt värvningsflöde. Bara under de senaste tre åren har 50 brassar kommit till svenska klubbar, inklusive division 4-klubben Ytterhogdals IK. Med hjälp av bland andra Tord Grip har de lockat över en rad unga talanger för provspel.

Svante Samuelsson – klubbchef i Kalmar FF, som gjort de mest lyckade brasilianska spelarköpen på senare år – understryker att tålamod är den nyckeln till en framgångsrik värvning:

– Det kan ta år för en brasiliansk spelare att anpassa sig till svensk fotboll. Se på César Sántin. Först var han inte så dominant, men nu är det ofta han som avgör matcherna åt oss.

Ja, utan Sántins 12 mål hade Kalmar FF knappast nått andraplatsen i allsvenskan i år.

När detta skrivs, i början av vintern, står han vid ett bekant vägskäl: Stanna i Sverige eller – likt Wilton Figueiredo, som lämnade AIK för Rayyan i Qatar i somras – försöka ta för sig av de stora pengarna i andra ligor?

– Jag är vet att Sverige bara är en sprängbräda, säger agenten Marcelo Almeida. När jag säljer någon till Sverige tjänar jag inte så mycket pengar, men det är en fantastisk inkörsport. När han sedan säljs vidare till ett större europeiskt lag blir det en lukrativ affär.

Vissa europeiska klubbar är så förtjusta i den sydamerikanska spelstilen att de har överdoserat. Den polska klubben Pogon Szczecin hade vid ett tillfälle *tio* brasilianare på plan samtidigt. Det blev inte helt lyckat, så nu har laget rensat ut några av dem ur truppen. Men i andra klubbar och länder fortsätter jakten med oförminskad kraft.

Medan Marcelo Almeida går igenom namn på spelare som klubben i Kazakstan kan köpa förklarar han hur han hittar unga talanger.

– Jag besöker massor av träningsläger, inte bara i Rio utan över hela landet. Jag reser, jag återvänder. Jag har scouter, så kallade "oleros", över hela Brasilien. De kontaktar mig när de upptäcker en bra spelare.

Under de senaste tre åren har 3RAM, Almeidas agentur, sålt 35 spelare till utlandet, däribland länder som Qatar och Norge. Han skulle troliga kunna sälja tre gånger så många – men Marcelo är ett proffs. Han odlar långsamt fram spelare, i stället för att satsa på snabba cash. ►►

DRÖMMARNAS LAND
1) Match i Rios utkanter.
2) Spelare visar upp sina konster i hopp om att få ett guldkantat kontrakt.
3) Nattjobb: en kille från Flamingos fotbollsskola drar ett släp med bollar.
4) Akrobatik på stranden.

– Mina spelare är en långsiktig investering. Man utvecklar något dussin, så kanske en av dem slår igenom. Mina kontrakt löper bara på två år, och om en spelare inte tycker att jag investerar i honom drar han.

Medan vi samtalar sitter Marcelos assistent framför en Sony VAIO och skriver in listor med nya spelare. En kalender på skrivbordet, från en konkurrerande agentur, bjuder ut månadens spelare. Mr Oktober är till salu nu.

I hörnet står ett diskret skåp med tre sorters whisky, fyra glas och en ishink.

Bland agenturens tidigare klienter märks Ronaldinho, som är gudfar till Marcelos son, samt flera spelare på mellannivå i europeiska lag.

– Spelare som är under 18 år vill jag helst inte skicka utomlands, berättar han. För det första är det inte tillåtet, det bryter mot FIFA:s regler. För det andra är det för besvärligt – de längtar efter mamma och pappa, de gillar inte maten ... Så när jag arbetar med så unga spelare placeras jag dem först i brasilianska lag. När de sedan fyller 18 har de hunnit utvecklas och är redo att åka utomlands.

Det är ingen riskfri business. I fel klubb kan spelarna bli utnyttjade. Marcelo svär exempelvis på att aldrig mer göra affärer med Albanien.

– Jag sålde sex spelare dit, men laget styrdes av tjuvar. Mina spelare fick aldrig betalt, deras pass konfiskerades. Det var en hemsk upplevelse.

En genomsnittlig proffsspelare i Brasilien tjänar 700 euro i månaden, kommer från en kåkstad och har obefintlig utbildning.

– I favelan har de inte ens pengar till mat, förklarar Marcelo. Så jag får bistå med det. Eller ta dem till tandläkaren. Håll i tänderna kan sätta käppar i hjulet för affärerna.

Dagen därpå träffar jag en annan agent, FIFA-auktoriserade Antonio Galante. Han bekräftar bilden av Brasiliens globala fotbollsfabrik.

– Jag kan sitta i samtal med Afrika, samtidigt som någon mailar från Kina. Över hela världen är tränare på jakt efter våra spelare.

Jag bestämmer mig för att testa värvningsvärlden från andra sidan – jag ska låtsas vilja köpa spelare till allsvenskan. Fixar först en påhittad logga, sedan ett Gmail-konto och mailar ett antal agenter. Budskapet är enkelt: jag kommer från Europa, har en miljon euro och behöver en anfallsspelare – genast.

Reaktionen låter inte vänta på sig. Inom ett par timmar är inboksen översvämmad av svar. Ett tiotal agenter har svarat på knackig engelska: ”Här i Brasilien vi har många spelare i den positionen med mycket kvalitet.”

Såna fraser har dock en skuggsida. Falska personbevis är vanliga, man måste se upp så att man inte köper en 32-åring förklädd till en lovande 25-åring. Eftersom dessa spelare har så

BAKOM KULISSERNA

Tusentals Sao Paulo-supportrar firar vilt. Till höger: Marcelo Almeida. Han driver agenturen 3RAM och företrädde en gång Ronaldinho – som är gudfar till Marcelos son.

många olika åldrar – olika liv – kallas de ”gatos”, portugisiska för ”katter”.

Födelseattester med påhittade europeiska rötter är också vanliga. De används för att skaffa portugisiska eller italienska pass. I agenternas ögon är ett europeiskt pass rena guldgruvan, eftersom spelaren då kan säljas som EU-spelare och därmed inte inkräkta på de begränsningar av antalet utom-europeiska spelare som många ligor har.

Jag får dessutom höra talas om spelare som luras till Europa utan att det ens existerar en köpare. En kille tillbringade fyra dygn på en tysk flygplats, där han sov på golvet, förvirrad och övergiven. Till slut flög han hem igen – utan att ens ha sett skymten av en fotbollsplan.

– Agenter lovar guld och gröna skogar, men så är det inte, säger Fluminenses stjärna Roger, som

nationellt. Endast toppspelarna i högsta ligan har löner i paritet med de europeiska, och det är inte ovanligt att folk går utan pengar i flera månader. I ett berömt fall fick superstjärnan Romario betala lagkamraternas löner.

– Det är därför alla vill spela i Europa, säger agenten Galante. De vet att de får sin lön där.

Och de brasilianska klubbarna behöver transferpengarna. Som Fluminense-företrädaren Alejandro Bittencourt uttrycker saken:

”JAG SÅLDE SEX SPELARE TILL EN KLUBB I ALBANIEN, MEN LAGET STYRDES AV TJUVAR. MINA SPELARE FICK ALDRIG BETALT, DERAS PASS KONFISKERADES. DET VAR EN HEMSK UPPLEVELSE.” SPELARAGENTEN MARCELO ALMEIDA

har återvänt till Rio efter några år i Japan.

– Det gäller att ta reda på så mycket man kan, fortsätter han. Och låta kompetenta, hederliga människor sköta affärerna.

Grekland och Turkiet utpekats, av många agenter och spelare jag träffar i Rio, som korrumpierade marknader där fotbollsspelare blir lovade ett visst arvode – bara för att sedan flyga tvärs över halva jordklotet och upptäcka att summan har halverats. Klubbarna vet att de flesta brasilianare ställer upp ändå.

I boken *Futebol – the Brazilian way of life* skriver författaren Axel Bellos: ”Brasiliansk fotboll är en enorm oreglerad basar där det handlas med spelare för personlig vinnings skull /.../ en modern form av slaveri – en jakt efter att få ’rättigheterna’ till lovande ungdomar och sedan bli rik på att sälja dem till högstbjudande.”

Om spelarna riskerar att bli lurade utomlands så är det inget mot hur det kan se ut

– Vi har bra spelare, vi har humankapitalet, men är tvungna att sälja minst en bra spelare per år för att betala klubbens löner. Titta på tvillingarna – de fick kontrakt med Manchester United när de var bara 15 år gamla.

Bittencourt talar om brödraparet Fábio och Rafael Pereira da Silva. De är 17 nu och väntas ansluta till United när de blir myndiga nästa sommar. En brasiliansk journalist som lyssnar till vårt samtal avbryter:

– Fansen gillar inte det här. Carlos, Alberto, Rodolfo – varje år försvinner deras idoler.

Bittencourt kontrar:

– Men vad ska Fluminense göra om en europeisk klubb hör av sig med ett bra bud? Ingen vill förlora en bra spelare, men vår budget är beroende av utlandsaffärerna.

Alla i Rio är dock överens om en sak – att antalet lysande spelare ute i landet är enormt.

Antonio Galante: ►►

– Vi har första divisionen, division B, division C. Vi har 25 delstater med egna mästerskap. Den tekniska nivån är mycket hög. Det är därför vi har så många bra spelare. Vill du se den europeiska fotbollens framtid? Åk till kåkstäderna.

Jag anländer till planen 08.30 en söndag. Flera spelare i "Gryningsligan", en av alla småserier, är redan ute och tränar. Planen är omgärdad av skräp, sly och obebyggda tomter. Inget av detta minskar spelglädjen ute på planen. Matchen är snabb, intensiv – och högljudd. Spelarna skriker och argumenterar efter varenda missad målchans.

Gordo, en olero (talangscout), följer spelet uppmärksamts trots att matchen är extremt ojämn. Det står 5–1 till killarna i blått.

– Ser du forwarden, nummer 10? Han har gjort fyra mål nu – och 43 under säsongen. Om han var 16 skulle jag signa honom, men han är 36 – det är för sent. Han har inga lunchpengar, ingen bussbiljett och har aldrig haft en gudfar.

– En gudfar? frågar jag.

– En agent. Någon som betalar för lunchen och bussbiljetten, svarar Gordo och tittar på mig som om jag är en korkad gringo.

Forwarden, som heter Junior, säger efteråt:

– Jag fick aldrig chansen. Jag borde ha blivit proffs, helt klart. Mitt liv hade blivit bättre.

Mot 16-åriga Jean Felipe, som följer matchen från en skuggig bänk, har ödet varit välvilligare. Jean Felipe har Nikeskor, ett silverhalsband och rakade ben. Han är ett ungt fenomen – redan

eftertraktad av europeiska lag och hyllad i lokalpressen för "finalizando", det vill säga sin förmåga att göra mål. Hans gudfar är Marcelo Almeida – och dessutom har han föräldrar som är något bättre bemeddade än genomsnittet.

– Vi är lyckligt lottade, säger hans mamma Catia. Vi kan betala för resorna till träningen, lunchmaten och fotbollskläderna. Han stiger upp halv sex varje morgon och sedan skjutsar vi honom till busshållplatsen. Då slipper han stå under resan och får sitta de två timmarna till Rio. Många ungar har inte samma möjligheter. De är stjärnor, men deras föräldrar har varken råd med bussen eller skorna. Det är vanligt.

Jag frågar vad som händer om hennes son inte blir proffs. Hon ger mig en allvarlig blick.

– Det finns ingen plan B.

Brasilianska spelare utvecklas tidigt. Robinho, till exempel, vann ligan med sitt Santos och blev superstjärna redan innan han hade fyllt 20.

Alagoano. Laget har ingen supporterskara att tala om, deras arena rymmer knappt 10 000 åskådare (en ynkelig siffra med brasilianska mått) och grundades 1991, ungefär samtidigt som många av dess nuvarande spelare föddes. När de enkelt vann andra divisionen blev laget berättigat att ta steget upp i första divisionen.

Men ägaren Joao Feijo vägrade.

"Feijo förklarade att hans spelare var som småkrabbor – han ville göda dem i andra divisionen och sälja dem med största möjliga vinstmarginal", skriver Alex Bellos i *Futebol – The Brazilian Way of Life*.

Feijo fortsatte investera i spelarvideos på nätet och i internationella reklamkampanjer. I dag har hans vision betalat sig. Han har bland annat lotsat Deco till Barcelona och nämnde Pepe till Real Madrid.

Den förre öts-spelaren Ailton Almeida, numera i FC Köpenhamn, är även han en

"VEM FAN ÄR VAGNER LOVE? DET BORDE DU SÄTTA SOM RUBRIK PÅ DIN ARTIKEL: 'VEM FAN ÄR VAGNER LOVE?' VI HAR INTE ENS HÖRT TALAS OM HÄLFTEN AV DE HÄR KILLARNA." BRASILIANSK TV-REPORTER OM LANDETS VM-KVALTRUPP

Den nu 24-åriga Pepe – som gick från Porto till Real Madrid för 30 miljoner euro tidigare i år – var så ung (18 år gammal) när han 2001 flyttade till Europa och Portugal att han länge var helt okänd i Brasilien.

Jämnaåriga Eduardo da Silva lämnade landet när han var 15 och skrev i somras kontrakt med Arsenal för runt 25 miljoner euro. Köpet skapade rubriker i hela fotbollsvärlden, men i Brasilien var det många fans som kliade sig huvudet: "Eduardo da Silva, vem är det?"

När jag anländer till Brasilien har landslags-tränaren Dunga packat laget fullt med nya ansikten inför kvalet till VM i Sydafrika 2010. Inte ens lokalpressen känner till alla.

– Vem fan är Vagner Love? frågar en reporter från landets största tv-station Globo om CSKA Moskvas gänglige, blåhåriga rastafaribrasse.

– Det borde du sätta som rubrik på din artikel: "Vem fan är Vagner Love?" Vi har inte ens hört talas om hälften av de här killarna.

Storlag som Santos har skänkt världen en rad superstjärnor, men nu tar sig flera mindre klubbar in på marknaden. Som Corinthians

produkt av Corinthians Alagoano. Men frågar man brasilianska experter om Ailton får man bara en tom blick till svar – inte en människa har hört talas om honom. Han är bara ännu en spelare som sålts till utlandet innan folk ens hunnit lära sig hans efternamn.

Namnen är i sig en källa till förvirring. Det finns 41 Adrianos – från Adriano Pimento i japanska Yokohama Marinos och Adriano Munoz i norska Sandefjord. Och första halvåret 2007 såldes 23 spelare som hette Junior.

– Vi har otroliga spelare till och med i tredje divisionen. De europeiska lagen kan knappt fatta hur bra de spelar! Ibland är klubbarna beredda att lägga upp tre miljoner euro för en kille i första divisionen, trots att de skulle kunna betala 500 000 för en annan precis lika bra spelare. Men de betalar mer för ett känt namn, säger Galante.

Han skakar på huvudet.

– Det är ju helt sjukt egentligen. Det finns bara ett land i världen som kan byta ut alla landslagsspelare utan att kvaliteten förändras – och jag jobbar i det. ☹

DE NYA VILLEBRÅDEN: TRE BLIVANDE STORSTJÄRNOR

BRENO (SAO PAULO)

19-årig försvarare som Real Madrid är intresserad av. Det ryktas att försäljningspriset blir hela 20 miljoner dollar. Bayern München och Fiorentina rycker också i honom.

LEANDRO AMARAL (VASCO DA GAMA)

20-årig anfallare från Rios anrika storlag. Har varit en centralgestalt där under de senaste åren – och är omgärdad av transfertrykten, men knyts inte till någon specifik klubb än.

BRUNO (FLAMENGO)

23-årig målvakt – en av ligans främsta på sistone. Skrev nyligen på ett nytt sexmånaderskontrakt med Flamengo, men experterna tror att han redan överväger anbud från Europa.

